

Koncept for datastruktur af udvidede landbrug

Af Arne Oksen, SEGES Erhvervsøkonomi

Formål

Formålet med analysen er at vurdere omfang af og struktur på bedrifter, som har en anden produktion end primær landbrugsproduktion (herefter kaldet anden virksomhed eller andre aktiviteter). Andre produktioner er aktiviteter på bedriften, som er relateret til helt andre erhverv end traditionelt landbrug eller mere er relateret til andre erhverv end til landbrug.

Dette sker ved at analysere, hvorledes økonomidata vedrørende anden virksomhed håndteres regnskabsmæssigt og anvendes ved statistiske analyser og benchmarking.

Afgrænsning af aktiviteter som er landbrugsrelateret og som tilhører anden virksomhed

Danmarks Statistiks (DST) definition af et landbrug er, at over 50 % af omsætningen (Standard Output) skal komme fra landbrugsrelaterede aktiviteter. Og dermed opfattes bedrifter, hvor over 50 % af omsætningen kommer fra andre erhverv/ andre produktioner som ikke-landbrug.

DST opdeler aktiviteter i

L = landbrug

A = andre erhverv

P = privat

For at kunne adskille netto indtjening fra andre kilder, er det nødvendigt at kunne adskille indtægter og omkostninger, herunder finansiering, fra landbruget.

Det kan i praksis være vanskeligt at adskille specielt en række omkostningsposter mellem landbrug og andre aktiviteter. Ved en række aktiviteter vil de samme ressourcer blive anvendt til såvel landbrugsmæssige som andre aktiviteter, og der skal derfor ske en fordeling, som ikke nødvendigvis håndteres ved den almindelige postering af bilaget. Områder til f.eks. skovdrift, maskinstation og gårdsalg vil anvende ressourcer, der deles med landbrugsaktiviteterne. Ved såvel kapacitetsomkostninger som finansieringsomkostninger vil adskillelse derfor være baseret på skøn.

I relation til analyser på erhvervs- og sektorniveau anvender LF/SEGES den samme definition som DST. Der foretages en vejning af antal ejendomme og de økonomiske resultater til landsniveau ud fra DST's definitioner. Dog har vi (SEGES) valgt ikke at opdele mellem andre erhverv og privat, men kun mellem landbrug og anden virksomhed/privat. Det tilstræbes altid, at indtægter og omkostninger fra landbrug samt landbrugsaktiver og gæld i SEGES' økonomidatabase er i overensstemmelse med DST's data.

Håndtering i regnskabssystemet Ø90

I forbindelse med Ø90 regnskabet er den første overvejelse, om en virksomhed er en landbrugsbedrift eller om virksomheden tilhører andre erhverv. Hvis det er landbrug, anvendes kontoplan 1, og hvis der er helt andre aktiviteter i virksomheden end landbrug, anvendes kontoplan 5. I opstillingsform mv. svarer kontoplan 5 til, hvad revisionselskaber udenfor DLBR anvender.

Valget foretages af virksomhedsejer i samspil med revisor. Der er ikke objektive kriterier for, hvilken kontoplan den enkelte virksomhedsejer skal bruge. Hvis der er en tømmermester, der har anvendt plan 5, og som så køber et landbrug ved siden af tømmervirksomheden, vil han sandsynligvis fortsætte i kontoplan 5. Hvis

Promilleafgiftsfonden for landbrug

det er et landbrug, der er konteret i plan 1, men hvor andre aktiviteter kommer til at fylde væsentlig mere end landbruget, vil han sandsynligvis fortsætte i plan 1.

Krav fra eksterne brugere af regnskabet eller behov for specifikke regnskabsanalyser kan dog betyde, at man skifter kontoplan.

Hvis landbrugsregnskabet (plan 1) anvendes, er der mulighed for at benchmarke på de landbrugsmæssige aktiviteter, men ikke på andre aktiviteter.

Hvis plan 1 anvendes, foretages kontering af andre aktiviteter i et særskilt kontointerval. Dermed ses posterne i en særskilt note i regnskabet, og de indgår som et nettoresultat i selve resultatopgørelsen efter indtjening fra primær produktion.

Hvis man anvender plan 5, er der ikke mulighed for benchmarking. Dog opsamles de væsentligste oplysninger fra plan 5 regnskaber i Økonomidatabasen, og der er mulighed for at foretage diverse analyser eller inddrage regnskaberne i koncernopstillinger mv.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt en aktivitet tilhører landbrug eller ej, vil posterne i praksis blive placeret under "Andre landbrugsindtægter". I bilag 1 ses andre landbrugsindtægter udspecificeret i en række underposter. I gennemsnit udgør "Andre landbrugsindtægter" ca. 3 % af den samlede omsætning.

De største poster er lejeindtægter og tilskud. Tilskud til økologisk produktion og MVJ-foranstaltninger er klart landbrugsrelateret. Lejeindtægter vedrører landbruget, når det er relateret til landbrugsbygninger, herunder stuehuse på landbrugene. Men hvis det drejer sig om udleje af lejligheder i byen eller sommerhuse, vedrører det anden virksomhed. Udleje af bygninger er således et typisk område, hvor der er afgrænsningsproblemer mellem landbrug og anden virksomhed.

Kontomæssigt er det ikke muligt at adskille de forskellige andre aktiviteter, da de er vidt forskellige mellem bedrifterne. Men på den enkelte bedrift er der sædvanligvis kun få andre aktiviteter. Dette skal derfor løses via en supplerende oplysning, hvor der angives hvilken aktivitet, det drejer sig om.

Nogle andre aktiviteter er direkte koblet til landbrugsproduktionen. Dette gælder bl.a. ved salg af egne fremstillede produkter. Her skal det være muligt at foretage intern overførsel fra landbruget til den anden virksomhed. Tilsvarende vil være relevant ved produktion af energi på bedriften baseret på egne råvarer.

Oversigt over aktiviteter, hvor der kan være tvivl om placering

DST og SEGES har i en årrække haft en aftale om følgende håndtering af aktiviteter, hvor der kan være tvivl om deres placering. L er landbrug, A er andre aktiviteter og P er privat

• Maskinstation*	L/A
• Udleje af driftsbygninger	L
• Udleje ekstra stuehuse	L
• Udbetaling fra Andelsselskaber	L
• Bortforpagtning	L
• Skovdrift**	tidligere A, men siden 2016 del af L
• Vindmøller	A

Promilleafgiftsfonden for landbrug

• Bondegårsferie/jagt	L
• Diverse indtægter landbrug	L
• Planteavl, tidligere år	L
• Husdyr, tidligere år	L
• Finansiering, andre erhverv	A
• Lønindtægt	P
• Pension og dagpenge	P
• Børnetilskud	P

*Maskinstation er kendetegnet ved at have stor sammenhæng med de primære landbrugsaktiviteter i markdriften. Mange planteavlsbedrifter har i større eller mindre omfang maskinstationsaktiviteter for at kunne udnytte den eksisterende maskin- og arbejdskapacitet optimalt. Såvel DST som SEGES har derfor maskinstationsindtægter med som en del af landbrugets bruttoudbytte, og tilsvarende er omkostningerne placeret under de sædvanlige poster til omkostninger til planteavl.

Fordeling her sker ikke indenfor den enkelte bedrift, men udelukkende ved, at bedrifter med maskinstationsindtægter > 50 % af det samlede bruttoudbytte helt holdes ude af definitionen af en landbrugsbedrift.

**Indtil 2016 blev skovdrift opfattet som andre aktiviteter, men siden er det blevet opfattet som en del af landbrugsaktiviteterne. Derfor indgår indtægterne under landbrugets bruttoudbytte (konto 3835-3836 og 3840-3841), og tilsvarende er der oprettet særlige konti til stykomkostninger skov, vedligehold skov etc. Hvis bruttoindtægter skovbrug > 50 % af det samlede bruttoudbytte, vil bedriften i relation til statistik ikke blive anset som et landbrug.

Økonomisk omfang af andre aktiviteter end traditionel landbrug.

I bilag 1 ses en oversigt over den økonomiske betydning af andre landbrugsindtægter og anden virksomhed for heltidsbedrifter i 2018.

Andre landbrugsindtægter, der er en del af bruttoudbyttet, fylder cirka 3 % af det samlede bruttoudbytte for et gennemsnits heltidsbedrift. Det er ikke muligt at vurdere, hvor stor en andel af omkostningerne, der er knyttet til andre landbrugsindtægter.

Anden virksomhed er et nettoresultat. Det vil sige, at de dertil knyttede variable og også de fleste kapacitetsomkostninger er fratrasket omsætningen i dette beløb. Dog indgår finansieringsomkostninger ikke.

I bundlinjeresultatet udgør anden virksomhed i 2018 således 33 % af det samlede resultat og altså en betydelig andel. Det skal dog bemærkes, at driftsresultatet for heltidsbedrifter de sidste fem år har været 400.000 kr. i gennemsnit. Dermed udgør anden virksomhed sædvanligvis cirka 15 % af indtjeningen.

Nye aktiviteter

I de senere år er der kommet yderligere aktiviteter til, som kan være på grænsen mellem Landbrug, andre aktiviteter eller privat.

Spørgeskemaet, som ses i bilag 1, har været udsendt til rådgivervirksomheder med henblik på at afdække hvilke yderligere aktiviteter, der foregår på landbrugsbedrifter, og hvor der ikke er taget stilling til håndtering regnskabsmæssigt.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Ved følgende er vurderet om de har et vist omfang og om det skal håndteres som landbrug eller anden aktivitet:

• El salg energi – evt. delt mellem vindmøller, sol og andet	Relevant	A
• Gårdbutik, egne produkter (intern omsætning)	Sjældent	L / A
• Gårdbutik, videresalg andre fødevarer	Sjældent	A
• Gårdbutik, videresalg andre varer	Sjældent	A
• Biobrændstof	Relevant	A
• Udlejning af lejligheder på større landbrug	Relevant	A
• Udleje af boliger/ejerlejligheder uafhængigt af landbrug	Relevant	P
• Ægtefælles anden virksomhed fysisk indrettet i landbruget (systue, akupunkturvirksomhed etc.)	Relevant	A
• Anden virksomhed ejer	Relevant	A
• Salg af juletræer	Relevant	A
• Julestuesalg i forbindelse med salg af juletræer	Sjældent	A
• Festarrangementer i ombygget stald inklusive gårdmiljø	Sjældent	A

Konklusion

Det skal være muligt i kontosystemet at foretage intern omsætning, hvor det er relevant. Det er f.eks., hvis der sælges dyr fra landbruget til egen gårdbutik. Det påbegyndes fra 2019 regnskaber.

Der udarbejdes en liste over andre aktiviteter til anvendelse i rådgivervirksomhederne, så det via en supplerende oplysning kan angives, hvilke(n) anden aktivitet(er) det drejer sig om på den konkrete virksomhed. I forbindelse med opsamling af regnskaber i ØDB vil det give bedre muligheder for at udarbejde analyser, statistik og benchmarking omkring andre aktiviteter. (vil blive iværksat fra 2019-regnskaber)

For at kunne foretage analyser, statistik og benchmarking skal dataopsamlingen fremadrettet ske, så det er muligt at adskille data i

- Bruttoudbytte
- Stykomkostninger
- Kapacitetsomkostninger

Det vil blive iværksat fra 2019-regnskaber.

For at præcisere og ensrette afgrænsningen mellem landbrug og anden virksomhed mellem de forskellige bedrifter og rådgivervirksomheder, skal der i vejledninger til kontering og regnskabsopgørelser udarbejdes informationsmateriale med fokus på ovennævnte. Dette gøres via Ø90-NYT, materiale om benchmarking og indberetning til ØDB på Landbrugsinfo.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Bilag 1 Økonomisk omfang af andre aktiviteter

Heltidsbedrifters bruttoudbytte og aktiver, 2018

Bruttoudbytte	Kr. i alt	%-fordeling
Bruttoudbytte Planteavl inkl. IO	1.773.759	25,8
Bruttoudbytte Kvæg	1.995.911	29,1
Bruttoudbytte Svin	2.086.328	30,4
Bruttoudbytte andre husdyr	646.347	9,4
Skovindtægter	11.639	0,2
Maskinstationsindtægter	155.585	2,3
Andre landbrugsindtægter	197.545	2,9
Bruttoudbytte i alt	6.867.115	100

Landbrugsaktiver i alt	35.646.743	90,8
Fast ejendom udenfor landbrug	1.654.536	4,2
Private aktiver	434.185	1,1
Øvrige aktiver udenfor landbrug	247.002	0,6
Værdipapirer og indlån	1.182.293	3,0
Hensættelser (positive)	94.744	0,2
Aktiver i alt	39.259.502	100,0

Specificering af Andre landbrugsindtægter

Tilskud økologisk jordbrug	15.825
Tilskud miljøforanstaltninger, MVJ	8.735
Lejeindtægter	76.320
Andre landbrugsindtægter, pasningsaftale	9.701
Andre landbrugsindtægter, videresalg	15.087
Andre landbrugsindtægter, vindmøller	0
Andre landbrugsindtægter, skov	8.960
Andre landbrugsindtægter, sten grus m.v.	1.070
Andre landbrugsind, I/S resultat f. renter	0
Andre landbrugsindtægter, udbet. kapitalfond	8.161
Andre landbrugsindtægter, pelsning for andre	6.557
Andre landbrugsindtægter, sygedagpenge	3.688
Andre landbrugsindtægter, øvrige	43.441
Andre landbrugsindtægter i alt	197.545

Bruttoudbytte ialt	6.867.115	100
---------------------------	------------------	------------

Resultat af primær drift	501.034
Afkoblet EU-støtte mv.	440.180
Forpagtningsindtægt	83.339
Forpagtningsafgift	-331.286
Renteindt, landbrug og fin.tilskud	22.616
Realiseret gevinst/tab finansaktiver	-33.994
Renteudgifter, landbrug	-516.142
Finansomkostninger ialt, landbrug	-775.468

Driftsresultat	165.746	2,4
Afskrivning immaterielle aktiver	-10.307	
Nedskrivning immaterielle aktiver	-4.145	
Gevinst/tab immaterielle aktiver	22.448	

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Anden virksomhed	84.589	1,2
Renteindtægter, privat	13.588	
Renteudgifter, privat	-34.964	
Urealiseret regulering værdipapirer	-32.727	
Urealiseret regulering gæld	-8.044	
Værdiændring inv. ejendomme og tilknyttede virks.	-424	
Resultat før personlig indtjening	195.930	
Private indtægter/omkostninger	251.262	
Årets resultat før skat	447.192	

Bilag 2 Spørgeskema - Undersøgelse af andre aktiviteter end primær landbrugsproduktion på et landbrug

En række bedrifter har efterhånden andre aktiviteter (regnskabsmæssigt ofte benævnt anden virksomhed) på deres bedrift end de traditionelle med planteavl, mælk og kød. Det kan være nicheprodukter solgt gennem gårdbutikker, gårdmejerier, udlejning af boliger, udlejning af opbevaringsplads f.eks. til campingvogne.

For at forbedre analyse- og benchmarkingmuligheder for disse aktiviteter vil vi gerne have en tilkendegivelse fra jer vedrørende disse og hvor I ser et behov for eventuelle forbedringer.

Det er vores opfattelse, at der sker en stigende udvikling i, at bedrifter har økonomisk aktivitet, som ligger uden for de traditionelle landbrugsproduktioner.

Håndtering i Ø90

Konteringsmæssigt er vi i intervallet 5000 – 5099.

Der kan dog også være aktiviteter som konteres på 3830 – 3842, som vedrører andre landbrugsindtægter, men som godt kan have afgrænsningsproblemer i forhold til andre aktiviteter/anden virksomhed.

I forhold til opsamling af informationer omkring disse aktiviteter i ØkonomiDatabasen via Ø90, har vi den udfordring, at de samme kontonumre anvendes til vidt forskellige former for anden virksomhed/andre aktiviteter. Det er ikke muligt ved anden virksomhed/andre aktiviteter at implementere kontonumre til specifikke aktiviteter på landsniveau.

Analyser, benchmarking

Det er pt ikke muligt at foretage analyser eller benchmarking på området.

Indhold og omfang

For at kunne vurdere indhold i andre aktiviteter/anden virksomhed på i landbrugsregnskaber vil vi i nedenstående tabel gerne have jeres umiddelbare vurdering af, hvilke aktiviteter I eller jeres kollegaer ser hos jeres kunder, og hvor I kunne se et behov for forbedrede analysemuligheder vedrørende anden virksomhed/andre aktiviteter.

Det kan f.eks. ske ved, at team-/ holdansvarlige kort drøfter det og udfylder nedennævnte skema.

Vi vil også meget gerne have kommentarer og korte beskrivelser af jeres eller landmændenes behov for kontering/analyser på området andre virksomheder/andre aktiviteter.

Svarene skal blot udtrykke jeres vurderinger af omfang af de forskellige former for anden virksomhed.

Informationerne anvendes kun til intern brug til forbedring af kontering og dataopsamling hos SEGES.

* Angiv 'ofte', ' jævnlig', ' få', ' sjældent', ' aldrig'

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Aktivitet	Beskrivelse	Omfang*	Bemærkninger - herunder om der er særlige konteringsudfordringer
Udleje af driftsbygninger til landbrugsproduktion (grise, korn, halm)			
Udleje stuehuse			
Udleje af bygninger til opbevaring	Campingvogne, både eller lign.		
Bondegårdsferie	Turister på besøg mod betaling med evt overnatning		
Udleje jagt			
Skovdrift	Angiv kontonr. der sædvanligvis anvendes		
Vindmøller			
Solceller og salg af el			
Indtægter fra biogas	Eget eller deltager i biogasanlæg		
Eget biogasanlæg			
Gårdbutik	Salg Egne produkter + Andre fødevarer		
Gårdmejeri	Med salg af mejeriprodukter		
Gårdslagteri	Med salg af slagtevarer m.v.		
Ejer har helt anden virksomhed ved siden af landbrug**	Indgår under 'anden virksomhed' i regnskab		
Ægtefælle har helt anden virksomhed end landbrugsproduktion	Indgår under 'anden virksomhed' i regnskab		
Andet			

Kommentarer: